

HEDESELSKABETS TIDSSKRIFT

Oplag: 19.600

Nr. 1

15. januar

71. årg.

UDGIVET AF DET DANSKE HEDESELSKAB

1950

-og Regnen kommer...

naar og hvor
De ønsker det
fra

DVI

VANDINGSANLÆG

-omgaaende Levering

-forlang Brochure.

DANSK VANDINGS INDUSTRI
PROJEKTERING . FABRIKATION
INGENIØR HOLGER ANDERSEN
SNOGHØJ FREDERICIA . TELEFON ERRITSØ 44.V.

IMPRÆGNERINGSANSTALTEN SILKEBORG A/S

Firmaets afdelinger

Imprægneringsanstalten »Silkeborg«, Silkeborg, tlf. 424—404

»Jylland« Imprægneringsanstalt og Savværk, Nr. Snede, tlf. 58

Fredsted Savværk og Imprægneringsanstalt, pr. Viuf, tlf. Fredsted 10

Vamdrup Savværk, Vamdrup, tlf. Vamdrup 53

Bevtoft ny Savværk og Imprægneringsanstalt pr. Vojens, tlf. Bevtoft 50

køber alle træsorter i enhver sortering
til forarbejdning på egne virksomheder

A. Philipsen & Co

Sct. Mathiasgade 58, Viborg

Elektriske Anlæg
Vandværksanlæg
Telefon 173 og 174

*Andels-
Klædefabriken*

Grindsted

Telefon 20

Traktorfræsning

af hede, mose og eng overalt i Jylland
udføres med nye traktorer med Holbæk fræsere.

1. kl.s arbejde garanteres.

MØLLER CHRISTENSEN

Glejbjerg . Telefon 40

Røde Drænrør

indtil 16" diameter

A/S Hvorslev Teglværk
pr. Ulstrup - Telefon 67 Ulstrup

Anvend tørvestrøelse ved dræning ...

Paa jorder med fintsandet undergrund kan en tilsanding af drænrørene forebygges ved anbringelse af et lag tørvestrøelse („hundekød“) omkring stødfugerne. Høsom tørvestrøelse med fordel benyttes ved dræning i stiv lerjord. Spørg hedeselskabet.

Forsøg Fransk Lucerne

Ifølge 4 officielle Landboforenings-Forsøg paa Lolland-Falster i 1949 har de 4 franske Lucernestammer Du Puits, Ile de France, Chartainvilliers og W 268 givet samme Udbytte.

Vi kan levere de sidstnævnte 3 Stammer af dansk og fransk Avl, men Udsæden for fransk Avl er **ca. 100 Kr. billigere pr. ha** end for dansk Avl.

Markfrø af egen Kontraktavl af 1. Kl. Stammer anbefales. Stamfrøavl og Forædling ledes af Forstander Hernø, Taastrupgaard

*Indgiv venligst Bestilling
snarest til vore Forhandlere*

4 % KONTANTRABAT og 3 % MÆNGDERABAT

**AKTIESELSKABET
TRIFOLIUM FRØ**
KØBENHAVN * RANDERS

**A/S SØNDERJYDSK
FRØFORSYNING**
Frøavl & frøhandel
Aabenraa Telefon 3047

SIN Livsforsikring
Livrenteforsikring
Ulykkesforsikring
Ansvarsforsikring
Hospitalsforsikring
Grundejerforsikring
Automobilforsikring

tegner man i

NORDISK

Livsforsikrings-A/S al 1897 ■ Ulykkesforsikrings-A/S al 1898

St. Kongensgade 128 Hovedkontorer:
— Grønningen 17, København K.
Telefon 2860

Indhent tilbud!

Den er rigtig!

**DEN
ER FRA**

Zinck GODT-HAAB

i Forsikring skal man ha'..

BALTICA

Vejle Bolte-
& Møtrikfabrik

Grundlagt 1899
Telefon 2120
Telegr.-Adr.: Boltefabriken

Alle slags bolte, skruer
og skinnespiger

Aktieselskabet

BRØDRENE BRINCKER

Greisdals Hammerværk pr. Vejle — Grundlagt 1887

Specialitet: Tørvegrebe, tørvespader, drænværktøj, lyngleer.

Alle slags grebe, forke, spader, roehækker, høstleer og haveredskaber leveres med fuld garanti.

Skive Discontobank

Kontortid 9-12 og 2-5

Filial i Haderup

TAANUM
TEGLVÆRK
RANDERS

PRIMA DRÆNRØR
2" — 16"

Telefon 21 Taanum

Brug **RANDERS**
ØREB

AKTIESELSKABET SKARREHAGE MOLERVÆRK

LOMBORGS PLANTESKOLE
Telef. 101 GRANHØJ • AALBORG • Telef. 999

Katalog sendes
gratis paa
Forlangende

Mejeriernes og Landbrugets ULYKKESFORSIKRING

Telefon 14350
Gensidigt selskab

Ansoarsforsikring

Reventlowsgade 14
København V.

Automobilforsikring

Stenstrup og Odense teglværkers kontorer

Stenstrup - Telefon nr. 19

Prima drænrør

Jordbrugskalk
Mergel

"Sct. Knuds Gaard"
ODENSE • Telef. 38 (5 lin.)

Danatex træfiberplader

100 % dansk — mod kulde, fugt og lyd

AXEL PRIOR Akts.

A/S L. HAMMERICH & Co.

Bredgade 33 - Centr. 23
København K.

Grønnegade 57-59 - Tlf. 7050
V. Ringgade - Arhus

AERGLIT
DANSK SIKKERHEDSPRÆNGSTOF

Hedeselskabets Tidsskrift

Nr. 1

15. januar 1950

71. årg.

Indtrædende medlemmer indtegnes hos selskabets forretningsfører. Medlemsbidraget er enten årlig mindst 5 kr. eller en gang for alle mindst 100 kr. Større bidrag modtages gerne. Tidsskriftet udgår ca. 16 gange årligt og sendes uden vederlag til selskabets medlemmer. Annoncer bedes sendt til Hedeselskabets hovedkontor, Viborg. Annoncepris 40 øre pr. mm. Oplag 19.600 eksemplarer.

Indhold: En hilsen. — Ved årsskiftet. — 80 år: Fhv. folketingsmand, redaktør A. C. Mortensen. — Fremragende hedeopdyrkere. — Dødsfald: Fru Christine Westergaard. — Kortlægning fra luften. — Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed. — Nye plantagearealer. — Mindre meddelelser.

Under nytårskuren på Amalienborg har formanden for hedeselskabets bestyrelse overbragt Hans Majestæt, kongen, hedeselskabets protektor, selskabets bedste ønsker for 1950.

Hans Majestæt bad formanden overbringe medlemmerne de bedste ønsker for det nye år.

Ved årsskiftet.

Det danske Hedeselskab kan se tilbage på året 1949 med tilfredshed. Det blev et godt arbejdsår, hvor store produktive arbejder blev ført til afslutning, hvor nye opgaver i stort omfang blev taget op, og hvor udviklingen i det hele taget indenfor næsten alle selskabets forskelligartede virksomhedsgrene var tilfredsstillende.

Året var således i forskellige henseender særdeles gunstigt for plantningsafdelingens arbejde. Rigelig nedbør netop på de tidspunkter, da planterne trængte dertil, har bevirket, at væksten overalt i plantager og læplantninger har været meget tilfredsstillende.

Plantagerne har været helt forskånet for katastrofer som følge af storm og brand. Derimod har forskellige insekter gjort en del skade. En stor barkbille »Hylesinus micans«, der i mange år har været kendt som et relativt ufarligt skadedyr hist og her, navnlig på sitkagran, optræder pludselig i meget stort antal, også på rødgran, og dens angreb fylder hedeskovbrugerne med bange anelser.

Brændemarkedet og brændepriiserne er givet fri, således at plantagerne igen frit og ubegrænset kan sælge til den gamle og naturlige kundekreds. Priserne har på det nærmeste holdt sig, først og fremmest vel nok fordi priserne på udenlandsk brændsel er steget betydeligt i de sidste måneder.

Skal brændemarkedet opretholdes i de kommende år, må skov- og plantageejerne indstille sig på at yde kunderne den bedst mulige service, og krav om levering på brugerens bopæl af tørt, oparbejdet brænde vil sikkert melde sig.

Det normale arbejde er gået roligt og støt. Anlæg af nye plantager fremmes i samme omfang som i de tidligere år, og læplantningsarbejderne, der trods mangel på planter af visse arter har haft et betydeligt omfang, vil utvivlsomt i de kommende år, takket være den levende interesse, der er rejst om denne sag, lægge stærkt beslag på plantningsafdelingens arbejdskraft.

Merhugstordningen afvikles i løbet af denne vinter, og det må forventes, at udbudet af gavntræ i de kommende år vil falde endog meget betydeligt. Hugsten har været for stærk i de senere år, og god skovdrift kræver de fleste steder tilbageholdenhed med hensyn til hugst nogle år frem i tiden.

Bestræbelserne i det kommende år må gå ud på at få nye kulturer frembragt, hvor det er tiltrængt, at udvide plantagearealet, at fortsætte læplantningsarbejderne, og endelig må vi (plantageejerne) nu sørge for, at der igen etableres normale kontakter med brændekunderne, såvel de private som industrien.

Grundforbedringsvirksomheden var også i 1949 af et mægtigt omfang, idet der er fuldført drænings- og kultiveringsarbejder for et beløb på henved 25 millioner kr.

Mergelarbejdet har fortsat været i stigning. Der er oprettet et stort antal nye mergelselskaber, og fra kalklejer, især i Jylland, foregår der en meget omfattende udkørsel af jordbrugskalk.

Også for de betydningsfulde landvindingsarbejder er der nu igen fremgang at notere, idet både arbejds- og materialeforholdene gjorde det muligt at fremme og for en stor del afslutte igangværende arbejder, ligesom der er blevet igangsat en del nye arbejder. De største vanskeligheder møder man ved etablering af pumpeanlæg, idet der stadig er meget lang leveringstid på maskininstallationer, og følgen heraf bliver ofte en udsættelse af arbejdets afslutning.

Der er dog stadig en del sager på beredskabslisten, ligesom der også er en del sager under behandling i landvindingsudvalget. Derimod er der kun kommet få anmodninger fra lodsejere om igangsættelse af nye arbejder, selv om der endnu ligger mange opgaver, der burde tages op. Dette kan skyldes, at landmændene føler nogen usikkerhed med hensyn til fremtidens økonomiske vilkår, men tilbageholdenheden har sikkert sin væsentligste årsag i, at lodsejerne, selv om de går ind for et arbejde, kun kan få det optaget på beredskabsliste med den deraf følgende usikkerhed med hensyn til tidspunktet for arbejdets iværksættelse.

Jordarbejderne ved de fleste landvindingsarbejder udføres efterhånden ved udstrakt anvendelse af maskinkraft, og den ledighed af gravemateriel, der er opstået på grund af indskrænkningen af brun-kulsproduktionen, har bevirket en nedadgående tendens i priserne for maskinarbejde, således at håndkraftspriserne efterhånden ligger betydelig over maskinkraftspriserne.

Da landvindingsarbejder både af tekniske og økonomiske grunde almindeligvis vil blive udført ved anvendelse af maskinkraft, træder disse arbejders beskæftigelsesmæssige betydning noget i baggrun-

den, men da deres gennemførelse efterfølges af detailafvandings- og kultiveringsarbejder, der beskæftigelsesmæssigt er af stor betydning, bør man sikkert tilstræbe at søge landvindingsarbejderne gennemført uden hensyn til, om der er særlig arbejdsledighed på den pågældende egn, for derved at skabe en arbejdsreserve, der næsten udelukkende er baseret på håndkraftsarbejde, og som, hvis der opstår arbejdsledighed, kan iværksættes med kort varsel.

For moseindustrien var 1949 stort set et godt år med godt vejr, gode produktionsvilkår i øvrigt og med en endog særdeles livlig efterspørgsel. Som ventet blev produktionen af tørv betydelig mindre end i året forud — nemlig ca. 1,4 mill. tons mod ca. 3,7 mill. tons —, men til gengæld var kvaliteten af det fremstillede brændsel bedre. Også i det kommende år vil der sikkert kunne påregnes afsætning for gode tørv, fordi den stigende pris på udenlandsk brændsel efterhånden har gjort tørvebrændsel til et forholdsvis billigt brændsel. Spørgsmålet har dog også en nationaløkonomisk side, som ikke bør overses, idet der for hver million tons tørv, der produceres, kan spares import af ca. 400 000 tons koks og cinders svarende til et beløb i fremmed valuta på omkring 50 mill. kr.

Samtidig med at moserne således fremdeles yder et væsentlig bidrag til den fælles husholdning i form af brændsel, er man nu gået igang med at omskabe så stor en del som muligt af de store afgravede arealer, som krigstidens forcerede tørveproduktion har efterladt, til landbrugsarealer. Der er her tale om et landvindingsarbejde af meget stort format, som fortjener al mulig støtte, fordi der derved indvindes en del af det kapitalforbrug, som den ekstraordinære udnyttelse af moserne til brændselsfremstilling ret beset var.

Gennem hedeselskabets virksomhed i nøje samarbejde med det praktiske landbrug, med landbrugets og plantningsvirksomhedernes organisationer og med betydningsfuld støtte fra staten udføres der et arbejde, der ikke alene straks, men — og dette er langt det vigtigste — også ud i fremtiden giver øget produktion og øget beskæftigelse, skaber basis for mange nye hjem og i det hele taget bedre levevilkår for mennesker.

Det vil være såre betydningsfuldt for landet, om de produktive landvindings- og kultiveringsarbejder, grundforbedringer og plant-

ningsarbejder kan fortsættes i deres nuværende omfang. Dette vil bero på landbrugets og skovbrugets økonomiske vilkår — om jordbrugets mænd kan have tillid til og tro på, at de store beløb, der må investeres ved disse arbejders gennemførelse, også privatøkonomisk, er fornuftigt anvendt, thi mangel på opgaver på disse områder vil ikke foreløbig komme til at foreligge.

Det danske Hedeselskab retter en varm tak til alle, der i det foreløbne år har hjulpet til med at videreføre selskabets gerning.

Chr. Lüttichau.

Niels Basse.

80 år.

Fhv. folketingsmand, redaktør *A. C. Mortensen*, Viborg, fylder den 22. januar 80 år.

Den høje alder synes kun i ringe grad at have påvirket *A. C. Mortensen*. Endnu færdes han tilsyneladende lige rask og lige hurtigt, og hans interesse for offentlige spørgsmål er ikke blevet mindre, hans pen er lige levende, spids og rammende som tidligere, skønt måske noget mere overbærende.

I perioden 1932 til udgangen af 1947 var *A. C. Mortensen* medlem af hedeselskabets bestyrelse, valgt af landbrugsministeriet, og udfyldte dette krævende hverv med en aldrig svigtende varm interesse.

Det var vanskelige år for hedeselskabet, da han kom ind i bestyrelsen. Der stod bl. a. betydningsfulde administrative ændringer på dagsordenen, som krævede langvarige forhandlinger med staten, og mange vigtige spørgsmål som følge af kriseår og arbejdsløshed stillede store krav til hedeselskabet, navnlig for i samarbejde med staten at søge igangsat omfattende beskæftigelsesforanstaltninger. Ved disse opgavers tilrettelægning og gennemførelse var redaktør *A. C. Mortensen* en overordentlig værdifuld mand for he-

deselskabet. Han stillede sig altid loyalt til rådighed, og der blev gjort megen brug af hans sunde dømmekraft og store indflydelse.

A. C. Mortensens arbejde for hedeselskabet blev til en varm interesse hos ham, efterhånden som han lærte selskabets virksomhed at kende. Det var derfor også utvivlsomt en skuffelse for ham, da han ved årsskiftet 1947—48 måtte gå af på grund af alder.

Indenfor hedeselskabet vil man fra alle sider takke ham for hans gerning i selskabets tjeneste og ønske ham en god og lykkelig livsaften.

Niels Basse.

Fremragende hedeopdyrkere.

Af Niels Basse.

Igennem en meget lang årrække har hedeselskabet hvert år udelt en række hædrende sølvbægre og legater til fortjente og særligt fremragende hedeopdyrkere. Det er de jyske landboforeninger, husmandsforeningerne, hedebruget og læplantningsforeningerne, der indstiller til hedeselskabet om tildeling af hædersbevillingerne.

I de senere år har Hedeselskabets Tidsskrift af pladshensyn og papirmangel måttet undlade at omtale de hædrede hedeopdyrkere nærmere, og har kun ved årsmødet meddelt, hvem hædersbevisningerne var tildelt. Adskillige læsere har imidlertid savnet disse lærerige og interessante beretninger om den enkeltes flid og indsats, og da papirsituationen nu er bedret, bringer tidsskriftet derfor nu i dette og de følgende numre disse beretninger for 1947, 1948 og 1949, der mere end noget andet fortæller om, hvad flid og nøjsomhed kan bringe ud af den karrige hedejord.

I dette nummer bringer vi en omtale af

legat- og sølvbægermodtagerne i 1947:

Søren Larsen Pedersen, Nørheden pr. Hvidbjerg, Hvidbjerg sogn, Thisted amt, er født 1894.

28 år gammel havde Søren Larsen sparet 2000 kr. sammen og købte 20 tdr. land af Nørheden for 5000 kr. Jorden var delvis opdyrket, men ikke drænet og kalket. 1925 købte han 10 tdr. ld. uopdyrket hede og i 1927 købtes yderligere 10 tdr. ld. lynchede. Hele dette areal er forlængst kultiveret, drænet og kalket og fremtræder nu som meget frugtbar agermark. Endelig købtes i 1946 16 tdr. ld.

strandeng, og hele dette areal er udgrøftet og planeret, og afgiver forholdsvis god græsning til kreaturerne.

I 1924 byggedes stuehus, stald og lade og i 1946 hønse- og maskinhus. Ejeren har selv udført det meste af arbejdet. Besætningen består nu af 3 heste, 12 køer, 7 kvier, 25 svin og fjerkræ. Kreaturbesætningen har før været på 16 køer + ungvæg, men er nu på grund af kastning reduceret.

Søren Larsen blev gift i 1925 med Emilie, f. Bengtsson. I ægteskabet er 9 børn.

Søren Larsen har udført et meget betydeligt pionerarbejde, og hans eksempel har bevirket, at Nørhedens gode frugtbare jorder, der før næsten lå upåagtet hen, i stor udstrækning er blevet kultiveret. Med små midler har han ved enestående flid og sparsommelighed skabt en god gård med frugtbare marker og god besætning. I dette arbejde har han haft en trofast og dygtig hjælper i sin hustru, ligesom børnene, som de er vokset til, er gode medhjælpere.

Fr. Andersen, Damgaard, Hjeds, Støvring, er født 6. oktober 1875 i sit nuværende hjem, en lille hedeejendom på 10½ td. land mager jord. Faderen var vejmand, og Fr. Andersen fortsatte og var vejmand fra 1892 til 1912 for en årlig løn af 378 kr.

I 1901 overtog han ejendommen. Besætningen var da 2 køer og grisesøer. Købesummen var 500 kr. + aftægt til forældrene.

Startkapitalen var ikke stor, 1200 kr. sammensparet kapital, og bygningerne var små og gamle.

Han vedblev at arbejde som vejmand og på anden måde, hvor der var en dagløn at tjene. De første år blev køerne brugt som trækraft, senere brugtes stude, men da han byttede studene bort og fik heste, blev hans gamle fader betænkelig. Han udtalte: »Når en husmand køber hest, bliver køerne smalle.«

Fr. Andersen begyndte at købe hede, og i årenes løb har han købt 81 tdr. land til et samlet beløb af 13 250 kr.

Med stor energi gik Fr. Andersen i gang med hedeopdyrkning. I årene 1912—30 opdyrkedes 55 tdr. land, og hele ejendommen er kalket; desuden er der tilplantet 2 tdr. land og anlagt en stor have.

Gennem årene er der bygget flere gange, så der nu ligger en firelænget gård. I 1936 udskiltes 46 tdr. land, og her byggedes en gård til en søn. Gården er veldrevet og har nu en besætning bestående af 6 heste, 14 køer, 15 stk. ungvæg og grise.

I 1905 blev han gift med Nina Christine Hansen fra Sønderup sogn. I ægteskabet er der 6 børn.

Ejendommens værdi anslås i dag til 70 000 kr. Gælden andrager 15 700 kr. Til børn er udbetalt ialt 12 000 kr.

Niels Nielsen, Bradsted, Støvring, er født den 8. juli 1888, blev gift 1910 med Mette Kirstine Jensen. I ægteskabet er 5 børn.

Samme år, som ægteparret holdt bryllup, overtog de en lille ejendom på 12¼ td. land med en besætning på 1 hest, 2 køer og 2 grise, købesummen var 5000 kr., hvoraf Nielsen dog kun havde de 1200 kr.

For at skaffe lidt ekstra indtægter gik Niels Nielsen i et par år ud på arbejde, ligesom han i 6 år kørte mælkevogn. Men 1915 købte

han 5 tdr. land jord mere, og der var nu rigelig med arbejde hjemme. 1924 købtes yderligere 18 tdr. land, hvoraf 16 tdr. land uopdyrket. Ialt er tilkøbt jord for 6500 kr. Der toges straks fat paa opdyrkning og forbedring. 1930 var hele ejendommen dyrket og tilført kalk, ligesom der er plantet læhegn omkring hele ejendommen. Til nybygning af kostald, lade og stuehus er anvendt 12 000 kr. Besætningens størrelse er nu 4 heste, 10 køer, 10 ungvæg, 2 søer og grise.

Ejendommens værdi anslås i dag til 40 000 kr. Gælden er på 20 000 kr. Til børn er udbetalt 6000 kr.

Karl Skipper, Søttrup, er født 4. juli 1888 i Horsens-Hammer sogn og kom ud at tjene før sin konfirmation. Han blev gift 1911 med Nielsine Nielsen, Søttrup. Parret var ved deres giftermål ejer af 500 kr., som Skipper havde sammensparet, og købte så ejendommen, som Skipper endnu bebod. Hustruen døde 1928. Der er opfødt 11 børn, der alle er levende, og hvoraf 6 er gifte og i gode stillinger

Ejendommen betales med 7000 kr., og pengene skaffedes til veje ved at der optoges et kreditforeningslån på 4500 kr., mens 2000 kr. låntes hos Skippers tidligere husbond uden kaution.

Ved købet var der ca. 50 tdr. land, hvoraf 16 tdr. land var opdyrket; resten var lynghede, og af bygninger var der kun en længe. Besætningen bestod af 4 køer, 1 kalv og 2 små heste, lidt svin og 3 får.

Nu er 31 tdr. land opdyrket, 15 tdr. land tilplantet med fyr og gran, ligesom der er plantet læhegn om alle marker. Ejendommen er stærk kuperet med en del skrænter, der ligeledes er tilplantet, og da der hvert år bliver plantet, vil også snart de sidste få tdr. land være tilplantet.

Den gamle bygning er nu indrettet til stald, og der er opført en stor og rummelig lade og et nyt stuehus med smuk have omkring. Besætningen består nu af 10 køer, 10 ungvædder, 8 fedesvin, 12 polte og 2 heste.

I ejendommen indestår et kreditforeningslån på 10 000 kr., men i pengeinstituter beløb, der omtrent udjævner gælden. Ejendommens handelsværdi kan lavt regnet sættes til 50 000 kr.

Karl Skipper nyder megen anseelse i sognet og har udfyldt flere hverv, været i sognerådet og bestyrelsen for flere landøkonomiske foreninger.

Johan Andersen, Stenigaard, Tylstrup, er født den 26. september 1876 i Sulsted i Ajstrup sogn.

Han blev i 1904 gift med Johanne Marie Pedersen fra Dronninglund sogn, og de købte samme år en moseparcel i kanten af St. Vildmose på 6 tdr. land tarvelig jord i ringe kultur. Der blev opført bygninger og søgt statslån. Prisen var 6400 kr., deres startkapital var 400 kr. Der blev bevilget et lån på 6000 kr.

Det var meget primitive forhold, de begyndte med. Af avlsredskaber havde de kun det allernødvendigste, og af andre bekvemmeligheder var der ikke mange. De havde således ikke brønd de første år. Vandet stod højt i jorden, og de behøvede kun at gå uden for huset og øse vand op af en grøft, så en brønd var jo ikke strengt nødvendigt. Så vidt øjet nåede mod nord, strakte mosen sig.

De tog med godt mod fat på jordens opdyrkning og forbedring. Men det slog ikke til; så begyndte Johan at købe moseparceller ind. Parcel efter parcel købtes, opdyrkedes, mergledes og afvandedes. Gennem årene er indkøbt ialt 44 tdr. land til en gennemsnitspris af 750 kr.

Samtidig er der bygget, så der nu ligger en smuk, firelænget gård, Steniskaard, med vindmotor på laden og med smuk haveanlæg foran. Ialt er der bygget for 40 000 kr.

Der er for tiden en besætning på 5 heste, 18 køer, 24 ungkreaturer, 22 svin samt fjerkræbesætning.

Ejendommens handelsværdi anslås lavt til 90 000 kr.; der er ingen gæld.

I hjemmet er opvokset 11 børn, hvoraf de fleste er gifte og i gode stillinger; flere har ejendomme i omegnen.

Fru Andersen døde i 1944 efter 12 års sygdom.

Eluf Andersen, Stenislund, Tylstrup, er født den 29. marts 1874 i Sulsted, Ajstrup sogn, og blev gift 1902 med Catrine Amalie Jensen fra Høgsted, Vrejlev Sogn. I ægteskabet er 10 børn.

Eluf Andersen og hustru overtog i 1902 en ejendom, som da kun bestod af 6 tdr. land ukultiveret engjord med en faldefærdig rønne. Det hele kostede 2350 kr., og køberen ejede da kun 300 kr.

Der kom hurtig gang i sagerne. Jorden blev kultiveret, og efterhånden tilkøbtes mere jord, som også opdyrkedes; ialt er tilkøbt 38 tdr. land for en gennemsnitspris af 550 kr. pr. td. land. Al jorden er nu under plov, afvandet og merglet.

Efterhånden, som jordarealet forøgedes, og avlen blev større, måtte der også opføres nye bygninger; der er således i årenes løb bygget for ialt ca. 30 000 kr., og ejendommen består nu af en firelænget gård, Stenislund, med smuk haveanlæg foran.

Besætningen består nu af 4 heste, 14 køer, 16 ungkreaturer, 27 svin samt høns.

Ejendommens værdi anslås til 80 000 kr.; der er ingen gæld.

To brødre*) begyndte omtrent samtidig (1902—1904) her på kanten af mosen; nu ligger her, side om side, to gode, veldyrkede gårde.

I hjemmene er 21 børn vokset op til dygtige samfundsborgere.

Dette store samfundsnyttige arbejde er udført uden at stifte gæld.

Husejerske Laura Jensen, Hedevang, Tranget, Hjørring amt, der nu er 61 år, har en sjælden virksom arbejdsdag bag sig. Ejendommen »Hedevang« er fru Laura Jensens hjem, som hun og hendes mand overtog ved giftermålet i 1905. Manden, Chr. P. Jensen, der døde i 1929, stammede fra et fattigt husmandshjem på Sørup hede. Ingen af dem havde penge og måtte låne alt. Ved overtagelsen var der ingen besætning og kun 5 tdr. land delvis opdyrket hede, men der manglede både mergel og gødning. I 1910 købtes 7 tdr. land og i 1919 8 tdr. land. Alt sammen rå hede. Som foran anført var der ingen besætning på ejendommen ved overtagelsen, men ægteparret lånte

*) Om den anden broder: se foran omtalte Johan Andersen.

200 kr. til at købe en ko for. Endvidere måtte de låne 400 kr. til udbetaling, medens de 1600 kr. blev tinglæst.

I de første år gik manden på arbejde hos andre, men efterhånden som der blev købt mere hede til, var der arbejde nok hjemme. Nu begyndte sliddet først for alvor. Mand og kone hjalp hinanden. Krattet ryddedes, derefter blev stenene samlet sammen, og dette skulle ske på en årstid, hvor marken var tør, så der kunne køres med trillebør, da man ingen hest havde. Dette var noget af det første arbejde, børnene fik lov at hjælpe til med. Om vinteren hjalp man hinanden med at slå stenene til skærver, og de herved indkomne penge skulle bruges til at opdyrke heden for. I 1915 købtes den første hest, men den blev alene de første mange år.

Ved overtagelse af ejendommen stod der kun et gammel strå-tækt hus. Men nu er der gode bygninger. Disse er opført efterhånden, som der var penge til, men der har været god plan i byggeriet, således at bygningerne fremtræder som et samlet hele og ikke som lapperi, hvad der ofte er tilfældet, når der skal bygges flere gange.

I ægteskabet er der 12 børn fra 41—20 år. Af disse er de 10 gift. 5 har landejendomme. Hjemme er en søn og 2 døtre.

Ejendommen bærer præg af, at der er lagt et stort arbejde og skønnes i dag at kunne koste ca. 55 000 kr.

Husmand Søren Thomsen Sørensen, Knudsbjerg, Hov pr. Thisted, der nu er 54 år gammel, kom allerede i 10-års alderen ud at tjene. Han blev gift i 1916, og 8 år efter overtog han hustruens fødehjem, hvortil der da hørte 5 ha jord, men hvoraf kun de 3 ha var dyrket. Besætningen bestod ved overtagelsen af 2 køer, 2 grise og 2 får og der hørte ingen redskaber til ejendommen. Fra 1924 og i de følgende 10 år ernærede Sørensen familien væsentlig ved fiskeri, men i 1935 købte han 4 ha lynghede, som det lykkedes at opdyrke i løbet af 2 år. I årenes løb er det ved flid og påpasselighed gået jævnt fremad, så ejendommen nu er i god drift, velbesat med maskiner, og besætningen er nu 2 heste, 6 køer, 6 ungkreaturer, 3 svin, 4 får og 50 høns.

Statshusmand Chr. Jensen, Bakhøj, Hvornum pr. Hobro, er født i 1894. Han overtog sin nuværende ejendom ved udstykningen af præstegårdsjorden i 1922 med ialt 8½ ha, men har siden erhvervet ca. 5 ha hede til. Der blev opført bygninger og plantet læhegn og den senere erhvervede hede blev opdyrket, og 11 ha er merglet.

Et udtryk for, hvor godt et arbejde, der her er udført, er at husmandsrejser meget ofte henvises til besøg hos Chr. Jensen, hvor alting er smuk i orden. »Bakhøj« ligger i et meget bakket terræn, men der er altid fine afgrøder, og de velholdte læhegn fortæller sammen med hele præget af omhu og dygtighed, at der her bor et par folk, der kan deres ting.

Statshusmand Jens Chr. Andreasen, Højbo pr. Hald St., blev gift i 1919 og passede derefter i en lang årrække sin faders lille ejendom. I 1925 købte han sin nuværende jord, der da bestod af 18 ha hede, for 2500 kr. I de følgende år opdyrkede og merglede han det meste af jorden, så han i 1929 kunne få et statslån til at opføre bygninger for. I de forløbne år har Andreasen og hustru erhvervet sig naboernes

**Således ser granuleret - kornet -
superfosfat ud.**

Det indeholder meget lidt støv og kan
derfor spredes særdeles jævnt.

Indholdet er som sædvanlig 18 % fosfor-
syre ($P_2 O_5$), svarende til 7,8 % fosfor (P).

Tal med Deres forhandler om denne vare.

DET DANSKE GØDNING-S-KOMPAGNI A/S

Effektiv
DESINFEKTION

af
Malkemaskiner . Spande
Kloaker . Redskaber
Rørledninger . Kærner
og Centrifuger

er den bedste Forudsætning for Fremstillingen af

første Klasses Mælk

Brug derfor dagligt

● **»CHL« CHLORAMIN** ●

CHR. HANSEN'S LABORATORIUM A/S

Sct. Annæ Plads 3 . København K.

**J. CHR. PETERSENS
PAPIRHANDEL**

„Hvælvingen“
ved Nikolaj Taarn

KØBENHAVN K.

Hovedforhandler
af statens papir

Røde

Drænrør

fra 2"-12" haves
altid på lager.
Forlang tilbud.

»**Sofienlund**«

Teglværk.

Telefon 10 Ulstrup.

Landbrugslotteriet

udlodder årligt

kr. 5.485.620

Største gevinst
2 gange årligt

kr. 80.000

Aarhus Privatbank

Stiftet 1871

Aarhus: Hovedkontor
København: Nygade 1

Aktiekapital og Reserver
andraget ca. 19,3 Mill. Kroner

„Cimberia“

Tømmerhandel

Aktieselskab

AABENRAA

Indhent tilbud

Alt i prima røde drænrør.

**Silkeborg, Herning og omliggende
teglværkers salgskontor**

Torvet 6, Silkeborg

Telefon 1200

repræsenterende følgende værker:

A/S Lysbro Teglværker.

De Forenede Teglværker,

Lysbro.

Bøgild Teglværk, Lysbro.

Vinderslevgaard Teglværk.

Paarup Teglværk.

Bjødstrup Teglværk.

Gjern Teglværk.

Visgaard Teglværk.

Højris Teglværk, Ikast.

De Forenede Midtjydske

Teglværker, Herning.

**FYENS
LANDMANDSBANK
ODENSE**

Vestergade 33 - Telf. 46 (6 Lin.) - Rigst. 36

Åben 9 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$ og 14—16, lørdag 9 $\frac{1}{2}$ —12 $\frac{1}{2}$
Udfører alle bankforretninger

respekt og anerkendelse ved det kolossale arbejde, de har udført ved opdyrkningen, der vanskeliggjordes ved de hundreder af kubikmeter sten, som i årenes løb har måttet tjernes fra markerne. Der er nu 3 heste, 10 køer, 8 ungkreaturer og 12 svin på ejendommen, hvis værdi langt overstiger, hvad der skyldes bort.

I ægteskabet er der født 10 børn.

Andreas Lehnemann, Børsmose pr. Oksbøl, købte som 22-årig i 1921 sin nuværende 40 hektar store ejendom for 18 000 kr., uden selv at eje midler. Der var da 2 heste, 6 køer, 6 ungkreaturer og 4 svin på ejendommen. Efter at der i tiden indtil 1945 ialt er opdyrket 16 ha hede, er kårene således forbedrede, at der nu findes 14 malkekøer, 14 ungkreaturer og 11 svin på gården, og samtidig er bygningerne nybyggede og alt i maskiner og redskaber fornyet.

Der er tillige gennemført en ret anelig læplantning. Ved sin indsats er Lehnemann blevet en anset mand.

Husmand Lars Dybdahl Lykke, Sønderhou pr. Hørdum, Thy, købte, efter i 4 år at have ejet en ejendom mellem Hørdum og Snedsted, i 1926 sin nuværende ejendom, der da bestod af 13,5 ha nøgen hede. I perioden indtil 1933 blev heden opdyrket, en del af jorden blev drænet og der tilførtes mergel, således at hele ejendommen nu er i god drift. I de første år blev der arbejdet en del for fremmede og passet en mælkerute for derved at skaffe midler til ejendommens forbedring og familiens eksistens.

I næsten 25 år har Lykkes hustru været syg og i lange perioder været borte fra hjemmet, men alligevel er det lykkedes ham at nå et meget smukt resultat. På ejendommen, der er smukt omgivet af læhegnsplantninger, findes der nu en god kvægbesætning af rød dansk malkekvæg og 3 heste.

Husmand Otto Jensen, Lykkeshede, Taars, er nu 46 år gammel. Han er født i et fattigt arbejderhjem og har ikke fået noget hjemmefra, men kom ud at tjene, fra han var 9 år til han var 22 år. Derefter arbejdsmand med bl. a. hedebrøddning på akkord for en gårdmand (25 tdr. land). I 1930 købte han 12 ha rå hedejord bevokset med lyng og gråris. Arealet blev opdyrket trods den meget stenede jord, hvorfra der er fjernet ca. 3—400 favne sten.

Det første år opførtes en kostald. I den ene ende indrettede Otto Jensen et kammer til sig selv. Han holdt sig selv med kost, idet han dog hver dag gik hjem og fik sin middagsmad hos forældrene.

Der var nogle få skæpper land, der var opdyrket, så der kunne holdes en ko og den meget nødvendige hest.

I 1931 byggedes en lade, og i 1935 giftede Otto Jensen sig med en fattig husmandsdatter, hvorefter der indrettedes et midlertidigt stuehus i den ene ende af laden. Først i 1946 blev der bygget et rigtigt stuehus. Otto Jensen gravede selv grunden og opførte huset i kælderhøjde.

Jorden er endnu ikke helt i kultur og har lidt under mangel på kunstgødning.

Besætningen, der består af Jersey-køer, er oparbejdet fra en enkelt ko. Ydelsen er endnu ikke for høj, kun 130 kg smør, men efter

at der er oprettet en kvægavlsforening på egnen, vil det sikkert sætte sit spor i smørydelsen.

Ejendommen vil i dag kunne koste ca. 35 000 kr. Den er omgivet af gode læplantninger og besætningen består af 2 heste, 7 køer, 6 ungdreager og 14 svin.

Søren Hvilsum, Vesterby, Arden, der nu er 40 år, overtog i 1933 sin nuværende ejendom for 10 500 kr. med kun en egenkapital på 300 kr. Det var en forsømt og forhutlet ejendom, der ustandselig havde været i handelen, og som ingen havde kunnet klare sig på, men Hvilsum og hans unge hustru tog uforfærdet fat, og har præsteret en beundringsværdig indsats.

Jorden er bragt i orden, 5 ha hede er opdyrket og alle ejendommens 9 ha er merglet, ligesom der er plantet om hus og i mark. Ejendommen er nu komplet besat med maskiner, og besætningen består af 2 heste, 7 køer, 9 ungdreager, 20 svin og 40 høns. År for år er det stadig gået fremad, og i dag er ejendommen gældfri.

Et nyt stykke Danmark er skabt her på den tidligere så golde og sure hedejord — et eksempel til efterfølgelse.

Niels Chr. Laustsen, Oudrup, Gatten St., er født den 20. januar 1903 i Søttrup (Ulstrup sogn) som søn af husmand Anton Laustsen og hustru. Efter at have tjent forskellige steder som karl købte Niels Chr. Laustsen i 1927 en hedeparcel på 56 tdr. land i Oudrup sogn for en pris af 2800 kr. Allerede mens han tjente som karl, begyndte Laustsen opdyrkningen af heden, således at pløjningsarbejderne blev udført med hans husbonds heste og udgjorde en del af hans løn. 1933 byggede Laustsen på hedeparcellen et hus i een længe med beboelseshus i den ene ende, stald i den anden og lade i midten. Hele bygningen kostede 4000 kr.

Den 12. december 1933 flyttede Niels Chr. Laustsen og hans hustru ind i det nye hjem. 20 tdr. land var nu kultiveret. 10 tdr. land blev tilsået første gang i foråret 1934. Det første år avledes 40 tdr. korn, 100 tdr. kartofler og 200 tdr. roer.

Opdyrkningen af heden er fortsat gennem årene. Nu kan der på ejendommen avles ca. 200 tdr. korn, 400 tdr. kartofler, 1400 tdr. roer og 10 læs hø. I 1939 blev der bygget ny lade, som kostede 3500 kr.

Besætningen, som i 1934 bestod af 1 hest, 3 køer, 5 grise, 2 får og 20 stk. fjerkræ, er nu bleven til 3 heste, 9 køer, 7 kalve, 1 so, 16 grise foruden 3 får, lam og fjerkræ.

Ejendomsskyld var ved overtagelsen 1000 kr. Nu er den 10 900 kr.

Hans Skøtt, Gaansager hede, Frifelt, overtog i 1938 ejendommen efter faderen; han havde forinden i 7 år hjulpet faderen med ejendommens drift og med opdyrkning af hede og mose. Prisen på ejendommen var 29 000 kr. H. Skøtt havde til brug ved overtagelsen samsparet 5000 kr.

Arealet udgjorde 26 ha, heraf var 4,5 ha uopdyrket hede og mose. Dette areal blev snart bragt i kultur. I foråret 1946 tilkøbtes 21,5 ha hede og mose. Dette areal er pløjet eller fræset og en stor del deraf er merglet. Siden overtagelsen har H. Skøtt opført en rummelig lade og et maskinhus. I 1938 bestod besætningen af 2 heste, 1 føl, 26 kreaturer samt nogle svin; nu holdes 5 heste, 38 kreaturer og 15—20 svin.

At Hans Skøtt og hustru er ualmindelig flittige og dygtige folk fremgår deraf, at de i hovedsagen kan klare ejendommens drift uden fremmed hjælp. At de har opnået et godt økonomisk resultat ses deraf, at den gæld, der ved overtagelsen var på ejendommen, er udbetalt.

Mads Chr. Madsen, Hanning, er født i Finderup den 21. september 1910 som søn af Markus Madsen og hustru; han arbejdede i ungdomstiden som medhjælper ved landbruget.

I 1935 overtog Mads Chr. Madsen en ejendom, som var under opførelse, for en pris af 19 800 kr.; hans kapital var 2300 kr. Ved overtagelsen var kun 4 ha opdyrket, mens 20 henlå som hede. Nu er hedearealet pløjet, og det sidste stykke er under kultivering.

Det første år avledes på ejendommen 25 tdr. korn, 10 tdr. kartofler, 250 tdr. roer og 2 læs hø. Nu avles der ca. 190 tdr. korn, 150 tdr. kartofler, 1100 tdr. roer og 25 læs hø. Ved overtagelsen var der ingen besætning på ejendommen; nu holdes 3 heste, 14 køer, 4 kvier, 8 ungdreager, 10 svin samt 200 høns.

Bygningerne, der ikke var færdigbygget, da Madsen overtog ejendommen, er nu i orden. Et hønsehus er opført, og der er indlagt elektrisk lys, ligesom der er anskaffet moderne maskiner.

Ejendomsskyldværdien, der ved overtagelsen var ansat til 12 000 kr., er nu 16 000 kr. Gælden var ved overtagelsen efter anskaffelse af besætning 23 000 kr.; nu er gælden 15 000 kr.

Sofus E. Olesen, Sørig mose, er søn af Ole Chr. Olesen, Blæsbjerg pr. Tolne; han tjente i sin ungdom som karl på forskellige gårde. Efter at være blevet gift i 1916 købte han en lille ejendom på ca. 12 tdr. land i Sørig mose for 3700 kr. Ca. 4 tdr. land af ejendommen var under plov ved overtagelsen, medens resten henlå som hede (rimmer og dopper), men Sofus Olesen har siden overtagelsen opdyrket ca. 5 tdr. land rimmer og dopper og har merglet hele arealet: I 1921 tilkøbtes en engparcel på 2 tdr. land samt et stykke opdyrket jord på 1 td. land.

I 1916 bestod bygningerne af stuehus, stald og lade i een længe. I 1922 byggedes ny kostald og i 1939 opførtes en ny lade på 25 alen. Ved overtagelsen avledes ca. 4 tdr. korn, men ingen roer eller hø. I 1946 var avlen ca. 20 læs hø, 60 tdr. korn, 250 tdr. rodfrugt. Besætningen bestod i 1916 af 1 ko og et får. Nu holdes 2 heste, 5 køer, 2 kvier, 2 kalve, 4 grise og ca. 20 høns.

Ejendomsskyldværdien, der i 1916 var ansat til 2000 kr., er nu 6500 kr.

Sofus Olesens kapital ved overtagelsen af ejendommen var 1000 kr. Gælden på ejendommen er nu 6000 kr.

Jens E. Christensen, Horsnab, Sindal, er født den 4. april 1906 i Klitlund ved Aalbæk. Allerede som 10-års dreng kom han ud at tjene, og han fortsatte i ungdomsårene med at tjene ved landbruget. I 1931 købte Jens E. Christensen for 2000 kr. en hedeparcels i Øster Tversted på 20 tdr. land, hvoraf et par tdr. land var gammel umerglet agermark; han havde da sammensparet 700 kr. På parcellen blev opført et hus med beboelse, stald og lade i een længe.

I årenes løb er ca. 10 tdr. land hede opdyrket og merglet. I 1941 er opført et nyt stykke lade, og stalden er udvidet. I 1945 er tilkøbt en engparcel; elektrisk lys og kraft er indlagt. Der holdes på ejendommen 2 norske heste, 6 køer, 2 kvier, 2 kalve, 4 svin samt 50 høns. Der avles ca. 25 læs høg, 75 tdr. korn, 250—300 tdr. roer. Ejendomsskyldværdien er ansat til 7700 kr.

Da den samlede gæld på ejendommen er mindre end ejendomsskylden, ses det, at Jens E. Christensen ved sit arbejde på ejendommen har opnået et godt økonomisk resultat.

Anton Fisker, Frederiksdal, Kjellerup, er født den 3. august 1897 i Funder som søn af skræder S. Fisker og hustru. Efter i ungdomsårene at have haft forskellige pladser købte Anton Fisker i 1919 en ejendom i Hvinningdal; denne ejendom solgte han allerede året efter og købte så sin nuværende ejendom i Frederiksdal med et areal på 31 tdr. land for 14 000 kr.

I 1921 blev Anton Fisker gift med Hilda Petersen.

Ejendommen var ved overtagelsen meget forfalden. Af arealet var kun ca. 10 tdr. land opdyrket og endda i ringe kultur. Anton Fisker har opdyrket 8 tdr. land samt udført dræningsarbejder og iøvrigt bragt jorden i god kultur. Det kan tilføjes, at Fisker på ejendommen har plantet ca. 4 km læhegn. Avlen bestod første år af 2 læs roer samt 2—3 læs korn, men intet høg. Nu holdes der på ejendommen 2 jyske heste, 6 køer, 2 kvier, 4 kalve, 2 grise samt fjerkræ, og der avles rigeligt med foder til besætningen.

A. Fisker har opført ny kostald og lade samt omtækket 2 huse med bølgeblik; der er opført hønsehus, møddingsted og ajlebeholder.

Ejendomsskylden var ved overtagelsen 5500 kr.; nu er den ansat til 10 000 kr.

Gælden, der ved overtagelsen var 5000 kr., er ikke forøget.

Jens Jørgensen, Frederiksdal, Kjellerup, er født den 28. marts 1900 i Mausing ved Kjellerup som søn af Margrethe og Peder Jørgensen. I ungdomsårene havde Jens Jørgensen forskellige pladser ved landbruget, men fik lejlighed til ophold på højskole og landbrugsskole og blev i 1925 gift med Agnes Hønholdt fra Pederstrup.

I 1924 købte han for 33 000 kr. ejendommen i Frederiksdal. Der hører 45 tdr. land til ejendommen; heraf var ca. 20 opdyrket i 1924. Hedearealet er nu opdyrket, og der er tilkøbt et opdyrket moseareal på 11½ td. land for 14 000 kr. På ejendommen er plantet læbælter, og for nogle år siden anlagdes en frugtplantage på 1 td. land. Bygningerne er forbedret. Kostalden er udvidet og pålagt nyt tag. I 1930 byggedes ny lade, hønsehus og ensilagebeholder er opført.

Ved overtagelsen bestod besætningen af 2 heste, 4 køer, 2 kvier, 1 grisese og 3 polte. Nu holdes 4 heste, 11 køer, 7 ungkreaturer, 2 søer, 11 polte foruden smågrise.

Ejendomsskyldværdien var ved overtagelsen 11 000 kr.; den er nu ansat til 19 900 kr. Den samlede gæld, der ved overtagelsen var 18 000 kr., er nu 19 500 kr.

Gårdejer Povl Jensen er født i 1885 i Øster Kølsten, hjemmet var fattigt, så Povl Jensen måtte tidligt ud at tjene, indtil han i 18-års alderen kom i smedelære.

I 1911 tog han hjem og overtog faderens ejendom i Øster Kølsten, idet han samtidig giftede sig med Anna Pedersen fra Romlund. Der var nok at tage fat på, idet der skulle svares aftægt både til en bedstemoder og faderen. Til ejendommen hørte 45 tdr. land, hvoraf de 25 tdr. land var hede og resten let sandjord, men stærkt bakket. Det skred hurtigt fremad med opdyrkningen, ligesom læplantningen blev sat i system, og i 1917 nybyggedes laden, i 1923 måtte kostalden udvides og i 1928 blev der bygget nyt stuehus. I 1929 blev der til slut bygget hestestald, så ejendommen nu består af 4 gode længer, velbesat med besætning og redskaber. I 1944 tilkøbtes yderligere 19 tdr. land hede, som nu også er opdyrket og merglet, så gården nu består af 65 tdr. land veldyrket jord.

Læplantningerne er gode, og en del småplantninger er gennemført. Besætningen bestod ved overtagelsen af 4 køer, 3 ungkreaturer og 2 russiske heste, medens der nu er 5 jyske heste, 12 køer, 10 ungkreaturer samt en god svinebesætning. Gælden er kun 12 000 kr. Den store børneflokk har været en stor støtte gennem årene.

Thorvald Troelsen, Tandrup pr. Aars, er født i 1886, og erhvervede sin nuværende ejendom i 1931 for 27 000 kr. med en egenkapital på 2000 kr. Ejendommen var på 40 ha, hvoraf han selv har opdyrket og merglet ca. 22 ha i tiden 1931—37.

Allerede ved ejendommens overtagelse blev have anlagt og omplantet med gode læhegn, fortrinsvis seljerøn, men det egentlige læplantningsarbejde tog han først fat på i 1938, da han var færdig med opdyrkningen, og i dette ene år blev der anlagt 10 læbælter i syd—nord og 3 i øst—vest, således at hele ejendommen nu nyder godt af en gennemført læplantning, der yder et fortrinligt læ for afgrøderne. Besætningen er siden 1931 øget fra 2 heste, 8 køer, 8 ungkreaturer, 20 svin og 50 høns til 5 heste, 13 køer, 15 ungkreaturer, 23 svin og 100 høns.

Dødsfald.

I den høje alder af 79 år er fru *Christine Westergaard*, enke efter tidligere direktør i hedeselskabet Jens Westergaard, pludselig afgået ved døden nytårsaften.

Fru Christine Westergaard vil være kendt i vide kredse, først og fremmest som den dygtige og højtbegavede værtinde i det gæstfrie hjem, hvor hun og hendes mand igennem årene samlede så mange af de kendte og ukendte mennesker, som hendes mand kom i berøring med som anset politiker og gennem sin virksomhed i hedeselskabet. Hun skabte sig dog også respekt og beundring på anden måde, idet hun selv øvede en betydelig indsats i den politiske kvindebevægelse og i en række social-kulturelle opgaver, som hun med sin stærke praktiske sans tog op.

Efter direktør Westergaards død i 1932 levede fru Westergaard stille i sit smukke hjem i Viborg, men deltog stadig stærkt interesseret i de mange spørgsmål og opgaver, som optog hende.

Kortlægning fra luften.

Af skovtaksator G. West-Nielsen.

Ved den daglige administration af plantager og skove, ved vurderinger og planlægninger af enhver art, er kort en nødvendighed. Da hedeselskabet ejer, detaileder eller fører tilsyn med ialt ca. 100 000 ha plantage, har man derfor anset det for en vigtig opgave at få tilvejebragt et tidsvarende kortmateriale for en stor del af disse plantager inden for en overskuelig tid. I denne forbindelse er der blevet foretaget nogle kortlægninger fra luften for at undersøge, om der ikke ad denne vej kan findes frem til en nemmere metode end den hidtil anvendte, således at det store opmålingsarbejde, der forestår, kan lettes og eventuelt billiggøres.

De luftfotograferede arealer.

For at opnå en nogenlunde alsidig undersøgelse af hele spørgsmålet, blev der udtaget 3 plantager, der hvad terræn- og bevoksningsforholdene angår, afviger ret stærkt fra hinanden.

- 1) Djursland plantage, Ulstrup, ca. 220 ha — ret blandede bevoksningsforhold — terrænet svagt bølget, billedopretningen på målebordsblad.
- 2) Valskov plantage ved Tirstrup flyveplads, ca. 185 ha, ensartede bevoksningsforhold — fladt terræn, billedopretning på basis af punktsystem, bestemt ved måling i marken.
- 3) Århus plantage, Mols, ca. 95 ha, meget uregelmæssige bevoksningsforhold, stærkt kuperet terræn, billedopretningen på grundlag af målebordsblad.

Som sammenligningsgrundlag blev der desuden i Valskov plantage foretaget en forenklet polygon-måling på den måde, at der omkring arealet blev udstukket en polygon med så få sider som muligt. Detailmålingen af plantagens indre blev udført med vinkeltromle, boussole og favnemål.

Billedoptagelsen og fremstilling af fotokort.

Billedoptagelsen fandt sted i august 1949 og blev udført i målestoksforhold 1:10 000, der med det anvendte kamera med 18 cm's brændvidde giver en flyvehøjde på 1800 m. Billederne blev endvidere optaget med stereoskopisk dækning, d. v. s. at de, når der flyves i parallelle baner, dækker over hinanden med ca. 60 % i længderetningen og 20 % i sideretningen. Dette har, bortset fra den stereoskopiske virkning, man kan opnå, betydning ved opret-

ningen, idet man så vidt muligt kun anvender den midterste del af billederne for at undgå fortegninger. Kameraets pladestørrelse er $12\frac{1}{2} \times 12\frac{1}{2}$ cm, men der udnyttes kun 11×11 cm, således at det areal, der kommer med på hvert billede, er 1100×1100 m eller 121 ha.

Efter endt optagelse fremstilles fotografierne i målestoksforholdet 1 : 4000, om-transformeres, hvorved målestoksfejl hidrørende fra krængninger af flyvemaskinen, variationer i flyvehøjden eller hældning i terrænet bliver delvis ophævede. Herefter kan billederne på grundlag af et opfotograferet målebordsblad eller et koordineret punktsystem sættes sammen til en mosaik, idet de dog forinden beskæres på en sådan måde, at sammenføjningerne mellem billederne bliver så lidt fremtrædende som muligt.

Fremstillingen af fotokortene er udført af Dansk Fotogrammetri ved U. C. J. Bonnesen, Ringholmvej 10, Brønshøj.

Fotokortets nøjagtighed og fremstillingsomkostninger sammenlignet med andre opmålingsmetoder.

For at få et udtryk for nøjagtigheden målt med stålmålebånd et antal rette linier i hver plantage. I differencen mellem disse mål, der i denne forbindelse kan anses for sande værdier, og de tilsvarende længder på kortene indgår da både tilfældige og lovmæssige fejl.

Djursland plantage.

Linie nr.	Længde i m		Fejl i m		Fejl i	Fejl i
	på fotokort	i marken	+	÷	%	(%) ²
1—2	288,2	287,5	0,7		0,2	0,04
2—3	158,8	158,2	0,6		0,4	0,16
3—4	406,0	402,1	3,9		1,0	1,00
4—5	400,0	402,7		2,7	0,7	0,49
5—6	383,5	380,0	3,5		0,9	0,81
6—7	313,0	312,0	1,0		0,3	0,09
7—8	482,7	476,1	6,6		1,4	1,96
8—9	232,0	230,6	1,4		0,6	0,36
9—10	246,5	242,8	3,7		1,5	2,25
11—12	328,3	327,3	1,0		0,3	0,09
13—14	230,0	227,2	2,8		1,2	1,44
14—15	213,0	211,4	1,6		0,8	0,64
16—17	207,0	213,5		6,5	3,1	9,61
1—11	274,5	273,5	1,0		0,4	0,16
3—18	192,2	194,0		1,8	0,9	0,81
17—18	650,0	655,5		5,5	0,8	0,64
18—19	315,6	319,5		3,9	1,2	1,44
Ialt			27,8	20,4	15,7	21,99

$$\text{Middelfejl} = \sqrt{\frac{21,99}{17}} = 1,14 \%$$

Valskov plantage.

Linie nr.	Længde i m		Fejl i m		Fejl i	Fejl i
	på fotokort	i marken	+	÷	%	(%) ²
1—2	482,5	483,1		0,6	0,1	0,01
2—3	313,0	313,8		0,8	0,3	0,09
3—4	242,1	240,8	1,3		0,5	0,25
4—5	280,0	278,5	1,5		0,5	0,25
5—6	123,5	124,5		1,0	0,8	0,64
6—7	217,7	220,8		3,1	1,4	1,96
7—8	191,8	191,5	0,3		0,2	0,04
8—9	518,0	518,3		0,3	0,1	0,01
9—10	260,2	358,8	1,4		0,4	0,16
10—11	921,0	905,3	15,7		1,7	2,89

Ialt 20,2 5,8 6,0 6,30

$$\text{Middelfejl: } \%^2 = \sqrt{\frac{6,30}{10}} = 0,79 \%$$

Århus plantage.

Linie nr.	Længde i m		Fejl i m		Fejl i	Fejl i
	på fotokort	i marken	+	÷	%	(%) ²
1—2	271,2	368,5	2,7		0,7	0,49
3—4	294,5	286,7	7,8		2,7	7,29
5—6	141,0	150,6		9,6	6,4	40,96
7—8	136,0	133,1	2,9		2,2	4,84
9—10	127,4	125,6	1,8		1,4	1,96
11—12	144,5	142,3	2,2		1,5	2,25
12—13	348,4	349,6		1,2	0,3	0,09
14—15	121,5	119,0	2,5		2,1	4,41
15—16	152,5	151,1	1,4		0,9	0,81
18—19	36,4	36,0	0,4		1,1	1,21

Ialt 21,7 10,8 19,3 64,31

$$\text{Middelfejl: } \%^2 = \sqrt{\frac{64,31}{10}} = 2,54 \%$$

Som det tydeligt fremgår er fotokortene over Djursland og Århus plantage, der er oprettet på grundlag af målebordsblad, behæftet med langt flere positive end negative fejl, hvilket tyder på tilstedeværelsen af en mindre målestoksfejl. Undersøger man nøjere de negative fejl, der talmæssigt gennemsnitligt er langt større end de positive, vil man overalt opdage, at der på de tilsvarende linier på kortet findes een eller flere billedsammenføjninger.

På kortet over Valskov plantage synes der ikke at være tale om nogen målestoksfejl, men dette fotokort er jo også oprettet på et mere sikkert grundlag.

*De danske Mejeriforeningers
Tællesorganisation*

SEKRETARIAT OG ADMINISTRATION

MEJERIKONTORET

RAADHUSPLADSEN 3 · AARHUS

VESTJYLLANDS MERGELFORSYNING

Andelsselskab

påtager sig

udnyttelse af lokale lejer

og

tilrettelægning af mergelleverancer.

Moderne grab-materiel til rådighed. - Levering af højprocentig mergel fra egne lejer.
Jordbrugskalk og pulv. kalk i fine kvaliteter fra Hillerslev Kalkværk.

Alle oplysninger og tilbud fås hos:

TRIER HØJ,

kasserer,
Vostrup.

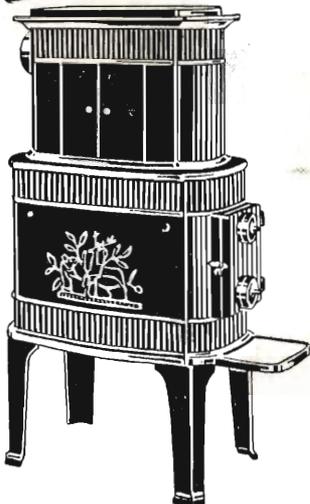
I. M. LAURIDSEN,

næstformand,
Gørding.

JESPER JESPERSEN,

formand,
Gødstrup.

Svendborg-

BRÆNDE-
KAMINER

BRÆNDE-
OVNE

BRÆNDE-
KOMFURER

A S L. LANGE & CO.

SVENDBORG JERNSTØBERI

L. KRISTENSEN

REMINGTON OG REMTOR
SKRIVEMASKINER

DANMARKS ÆLDSTE
SKRIVEMASKINE-FIRMA

FREDERIKSBERGGADE 1 A
KØBENHAVN K.

Aktieselskabet

GYRO

Skive Jernstøberi
og Maskinfabrik

Brønderslev Cementstøberi

Telefon 34 Brønderslev
v/ **Søren Nielsen**

er altid leveringsdygtig i
såvel landbrugsrør som
mufferer i alle dimensio-
ner. - Dansk Ingenørfor-
enings normer.

H. Struers chemiske Laboratorium

Apparater
Instrumenter
Glasvarer
Kemikalier

Leverandør
til hede-
selskabets
laboratorier

AARHUS
4748

KØBENHAVN
C 1402

ODENSE
3602

I efterfølgende sammenstilling over de forskellige opmålingsmetoder er udgiftstallene (hvori også indgår detailmåling af bevoksninger og spor) for den fuldstændige polygonmåling og opmåling

Billedet viser en del af Århus plantage.

I den nordlige del (for en stor del begrænset af sporet NV—SØ) 15-årig østrigsk fyr, resten af afdelingen udfyldes af 21-årig rødgran, i øst et større lysere parti, der skiller sig tydeligt ud. Her er vækstforholdene meget ringe.

ved benyttelse af matrikuls kort skønsvis søgt opgjort for Valskov plantage.

	Middelfejl i %	Udgift i kr. pr. ha
Opmåling ved fuldstændig polygonmåling	< 0,5	6,50
« « forenklet «	0,5—0,8	4,50
« « fotokort oprettet på punktsystem, fladt terræn	0,5—1,0	5,00
« « fotokort oprettet på målebordsblad, fladt terræn	1,0—1,3	3,00
« « fotokort oprettet på målebordsblad, stærkt kuperet, Århus plantage	2,0—3,0	3,00
« « benyttelse af matrikuls kort	1,5—2,0	3,50

Dette skøn støtter sig hovedsagelig på omkostningerne for den i Valskov plantage foretagne sammenlignende opmåling. (Se fodnoten side 20).

Billedet viser en del af Djursland plantage.

35-årig sitkagran, store huller efter stærke trametesangreb. Det midterste store hul forynget med østr. fyr i 1949. I nordøst ses en del af naboafdelingen, der består af en pæn sluttet 26-årig skovfyrbevoksning. I sydvest en del af en 32-årig skovfyrbevoksning, stærkt hullet efter angreb af hylesinus piniperda. I syd en trekant af tjenestejorden med opsynsmandsboligen.

I det foreliggende tilfælde er der tale om 3 spredt beliggende plantager med et samlet areal på ca. 500 ha, men jo større og mere sammentrængt arealet er, des billigere kan luftfotograferingen udføres.

Er plantagen 2000 ha og af nogenlunde kompakt form, vil prisen kunne nedbringes til i nærheden af 2 kr. pr. ha.

Efter sammenstillingen ser det ud til, at fotokort oprettet på grundlag af et indmålt punktsystem næppe kan betale sig, med mindre det drejer sig om plantager med mere blandede bevoksnings-

	kr. pr. ha
Udstikning af polygonpunkter	0,50
Vinkelmåling	0,70
Detailmåling på polygonnet	1,05
Beregningsarbejde	0,35
Konstruktion af polygonnet	0,25
Indmåling af detailpunkter, herunder bevoksningsgrænser og spor med vinkeltrumle, boussole og favnemål ..	1,55
Konstruktion af vinkeltrumle- og boussolelinier..	0,20
Ialt . . .	4,60

Der er regnet med 4 kr. i timen til landmåleren og 2,50 kr. til medhjælperen.

forhold end Valskov, idet den forøgede detailmåling vil virke fordyrende på polygonmålingen, men ikke influerer på fotokortets pris. Endvidere ses det, at nøjagtigheden er stærkt faldende med terrænets ujævnhed. Ved billedoptagelser over kuperet terræn opstår der nemlig fejl ved, at alle punkter i terrænet, der ligger lavere eller højere end middelplanet, bliver projekteret bort fra eller ind i mod billedcentret, hvorfor billederne er nøjagtigst nærmest centrum. Hvor det drejer sig om kortlægning af plantager på nogenlunde fladt terræn, og opretningen kan ske på grundlag af opfotograferede målebordsblade, må man regne med, at den lineære midelfejl ligger et sted mellem 1 og 1,3 %, hvilket svarer til 2 og 2,6 % på bevoksningsarealerne, og denne nøjagtighed må i de fleste

Billedet viser et forstørret udsnit af Djursland plantage.

1. felt fra venstre (t. v. for yderste spor) 24-årig hvidbirk, noget uregelmæssigt.
2. « 24-årig skovfyr. I den største nederste del indblandet med 2 rækker birk for hver 6. række skovfyr.
3. « Den største nederste del 24-årig Contortafyr, noget hullet af trametes, oven herfor pinus murrayana, sluttet, væsentlig mindre. Øverst hvidbirk.
4. « og største felt til højre 32-årig skovfyr med store åbne huller opstået efter stærkt hylesinus- og trametesangreb.

Øverst ses en smal mørk stribe, der udgør en rødgranbevoksning i den tilstødende bevoksning.

En del af Djursland plantage. Langesø ses i venstre del af billedet. Det markerede udsnit er gengivet på side 21.

tilfælde anses for fuldt ud tilstrækkelig, ydermere når man tager hele vedmassetaxationens usikkerhed i betragtning.

Fotokortets anvendelsesmuligheder.

Under arbejdet med bevoksningsbeskrivelsen i marken, vil det være mest praktisk, i stedet for at medbringe det u håndterlige fotokort i det store målestoksforhold, at få lavet et sæt kopier på mat papir af originalbillederne, der er i målestoksforholdet 1:10 000. På disse kan man, foruden påskrivningen af litranumrene, indtegne de bevoksningsgrænser, spor og andre terrængenstande, man vil have overført på håndkortet. For lettere at kunne skelne forskellige flader og træarter fra hinanden, er der ved billedoptagelsen benyttet en pankromatisk film, der gengiver farvenuanserne på den mest naturtro måde, og resultatet har i den henseende været yderst tilfredsstillende. I intet tilfælde har det for de 3 plantagers vedkommende været nødvendigt at ty til målebånd eller favnemål, bevoksningerne har gennemgående været lette at skille ud fra hinanden. Vanskeligst har det været for helt unge kulturer med stærk græs- eller lyngvegetation i bunden.

Klarest illustreres forholdet ved at betragte omstående forstørrede udsnit af fotokortene.

Sammenfattende kan til slut anføres: Fotogrametrien er som opmålingsmetode nemmere end de hidtil anvendte. Nøjagtigheden må i de fleste tilfælde anses for at være tilstrækkelig god og overgås kun af polygonmålingen, dog kan der fremkomme enkelte grove fejl. Beskrivelsen af de enkelte bevoksninger foregår lettere, man spares for mange unødige skridt, og et så vigtigt spørgsmål som slutningsgraden har man et udmærket overblik over. Endelig er metoden billig, og dette forhold gør sig i højere grad gældende jo større arealet er, og des mere uoverskuelig bevoksningsforholdene er.

Fra hedeselskabets grundforbedringsvirksomhed

Fra distriktskontorerne under hedeselskabets mose- og engafdeling foreligger der en opgørelse over arbejdet i oktober måned 1949.

Det fremgår heraf, at der i månedens løb er fuldført 307 arbejder omfattende 1268 ha til en samlet udgift af 1 447 170 kr. Heraf var 289 drænings- og kultiveringsarbejder omfattende 899 ha (udgift 1 007 155 kr.) og 18 vandløbsreguleringer med et interesseret areal på 369 ha (udgift 440 015 kr.).

Derudover er der i samme måned ved samtlige distrikter færdigprojekteret og tilstillet rekvirenterne 459 arbejdsplaner omfattende 1464 ha til en overslagssum af 1 648 620 kr. Heraf var 449 drænings- og kultiveringsplaner omfattende 1420 ha (overslagssum 1 599 120 kr.) og 10 vandløbsreguleringer med et interesseret areal på 44 ha (overslagssum 49 500 kr.).

— Fra distriktskontorerne under hedeselskabets mose- og engafdeling foreligger der en opgørelse over arbejdet i november måned 1949.

Det fremgår heraf, at der i månedens løb er fuldført 304 arbejder omfattende 1397 ha til en samlet udgift af 1 334 975 kr. Heraf var 290 drænings-

og kultiveringsarbejder omfattende 968 ha (udgift 1 052 235 kr.) og 14 vandløbsreguleringer med et interesseret areal på 429 ha (udgift 282 740 kr.).

Derudover er der i samme måned ved samtlige distrikter færdigprojekteret og tilstillet rekvirenterne 370 arbejdsplaner omfattende 1646 ha til en overslagssum af 1 567 195 kr. Heraf var 347 drænings- og kultiveringsplaner omfattende 1069 ha (overslagssum 1 372 905 kr.) og 23 vandløbsreguleringer med et interesseret areal på 577 ha (overslagssum 194 290 kr.).

C. V. S. L.

Nye plantagearealer.

- Nr. 3331 A. *Lytteposten plantage*, ca. 11,2 ha, Vorbasse sogn, Ribe amt. Plantagen ejes af gårdejer W. Thomsen, Fitting pr. Vorbasse. Tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Bech.
- Nr. 3332 A. *Olesminde plantage*, ca. 6,2 ha, Vinding sogn,
Nr. 3333 A. *Vesterskovhede plantage*, ca. 18,5 ha, Vinding sogn,
Nr. 3334 A. *Nederskovhede plantage*, ca. 34,7 ha, Vinding og Sdr. Vissing sogne, Skanderborg amt. Plantagerne ejes af landsretssagfører P. Bruun og frk. A. I. Bruun, Løndal pr. Addit. Tilplantningen er udført.
Arbejdet ledes af skovrider Piper.
- Nr. 3335 A. *Nørremark plantage*, 27,6 ha, Sunds sogn, Ringkøbing amt. Plantagen ejes af cyklehandler N. Meldgaard, Sunds. Arealet består af hede. Tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Piper.
- Nr. 3336 A. *Stenshøj plantage*, ca. 10,3 ha, Daubjerg sogn, Viborg amt. Plantagen ejes af statshusmand Karl Rasmussen, Vedhoved pr. Skelhøje. Tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Christensen.
- Nr. 3337 A. *Tradsborg vestermark plantage*, ca. 13,8 ha, Nykirke sogn, Vejle amt. Plantagen ejes af gårdejer Peter Lund Jensen, Tradsborggaard pr. Vonge.
Tilplantningen er udført under ledelse af skovrider Mørch Sørensen.
- Nr. 3338 A. *I. P. Jensens plantage*, ca. 27,1 ha, Grindsted sogn, Ribe amt. Plantagen ejes af fru M. Jensen, Grindsted. Arealet består af hede og agermark. Tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Aaskov.
- Nr. 3339 A. *Baastlund krat plantage*, ca. 45,8 ha, Ringgive sogn, Vejle amt. Plantagen ejes af fru Birgitte Nielsen, Baastlund pr. Billund. Tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Bech.
- Nr. 3340 A. *Jesper hede plantage*, ca. 8,4 ha, Glæsborg sogn, Randers amt. Plantagen ejes af gårdejer N. Nielsen, Lunden pr. Glæsborg. Arealet består af hede. Tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Thyssen.
- Nr. 3341 A. *Bommerlundgaard plantage*, ca. 11,2 ha, Holbøl sogn, Aabenraa amt. Plantagen ejes af gårdejer Chr. Nissen, Østergejl pr. Tørsbøl. Arealet består af agermark og tilplantningen er påbegyndt.
Arbejdet ledes af skovrider Fromsejer.

Nr. 3342 A. *Mulsmark vesterskov plantage*, ca. 19,6 ha, Bov sogn, Aabenraa amt. Plantagen ejes af proprietær J. Wistoft, Mulsmark pr. Padborg.

Tilplantningen er udført under ledelse af skovrider Fromsejer.

Mindre

MEDELELSER ★

✱ ✱

Den 15. februar er det 25 år siden afdelingsleder, civilingeniør C. V. *Schledermann Larsen* tilknyttedes hedeselskabet. I perioden 15. februar 1925 til 1. maj 1928, hvor han blev endeligt ansat, var han beskæftiget ved hedeselskabet, bortset fra soldatertiden, bl. a. som tilsynsførende ved Væth enge.

*

Tilskudet til hedeopdyrkning.

Selskabet Hedebruget henleder opmærksomheden på, at ansøgninger om tilskud til hedeopdyrkning skal indsendes *inden 1. februar*. Hvor der findes lokalforeninger, indsendes ansøgninger gennem disse. Hedeopdyrkere i egne, hvor der ikke findes en lokalforening, må henvende sig til *Hedebrugets kontor, Viborg*.

*

I Skotland er man gået i gang med udplantning af kanadiske blåbærplanter i moser og rundt i fjeldene i håb om at kunne oparbejde en blåbæraavl, beregnet til eksport.

*

Det fornemme svenske skovtidsskrift »*Skogen*« er fra 1. januar overgået til nyt udstyr med farvetrykt omslag og udsendes i 2 udgaver, det ene 12 gange årligt af mere almen karakter og det andet 11 gange årligt med udpræget fagligt stof.

*

Den nye læplantningsfilm »*En milliard træer*«, der havde premiere i november, har været meget stærkt efterspurgt siden, og er allerede forevist et stort antal gange. Fra Norge har man officielt fremsat ønske om at få lejlighed til at se den.

*

I 1949 har den norske stat ydet statsgaranti for en produktion af indtil 100 000 m³ maskintørsv, men desuden er der ydet et statsbidrag på 8,00 kr. pr. m³ tørsv, der blev brugt til husopvarmning. Statsbidraget på de 8,00 kr. gik til nedsættelse af forbrugerprisen. Statens meddelelser om disse støtteformer for produktionen kom imidlertid så sent, at et stort tal af fabrikanter undlod at gå i gang, fordi de ikke turde tage risikoen før tilsagnet fra staten forelå.

I Norge er der i 1949 produceret 1 278 500 m³ tørsv eller 183 200 m³ mindre end i 1948, d. v. s. en tilbagegang på 12,5 %. Der har været 23 maskintørsvfabriker i gang mod 60 i fjor, og disse har produceret 20 600 m³. Det norske Myrselskaps tidsskrift ansætter 3 m³ maskintørsv og 4 m³ skæretørsv til at svare til en ton tørsv, og hele tørveproduktionen i 1949 kan da, når 1,8 ton tørsv omregnes til en ton kul, sættes lig med 361 650 tons tørsv eller 160 825 tons kul. Værdien af Norges tørveproduktion i 1949 skulle da være lig med 20 millioner kroner.

*

Danmarks geologiske Undersøgelser har nu afsluttet de omfattende boreriger efter brunkul, navnlig på Herningegnen. Der er efter hvad dr. *Kjeld Milthers* oplyser til »*Kr. Dagbl.*« foretaget ca. 10 000 boreriger samt

2000 for private indenfor et område af 1000 kvadratkilometer Der er fundet ca. 30—35 mill. tons brunkul, og da der hidtil er opgravet ca. 18 mill. tons vil det sige, at der endnu i de kendte lejer findes væsentlige brændselsreserver.

*

Gedsted plantningsforening har i 1949 uddelt 156 720 nåletræer og 81 600 løvtræer.

*

Formand i 30 år.

Plantningsforeningen for Aalborg og Nibe fejrede i december 60-års jubilæum. Formanden, revisor C. Nielsen, Lindholm, oplyste, at foreningen i de 60 år har udleveret 16 mill. planter til læhegn. I det forløbne år drejede det sig om ialt 238 000 planter. Revisor C. Nielsen, der i 30 år har været formand, trak sig på grund af alder tilbage og afløstes af grdr. P. Nielsen. Hvorup. Den nye formand hyldede i en smuk tale den afgåede formand, der enstemmigt valgtes til æresmedlem.

*

I det finske blad »Skogsbruket« har forstdoktor E. K. Kalela redegjort for en række undersøgelser om mængden af rødder under gran- og fyrreskoven. Den totale rodmængde synes meget stor. Allerede i et 10-årigt plantesamfund findes der ca. 100 meter rødder pr. m², men mængden vokser hurtigt og når sit maksimum med ca. 450 meter for gran og ca. 370 meter for fyr pr. m². Dette sker i en naturskov for gran omkring en alder af 90—110 år og for fyr ved ca. 60—70 år. Ca. 60 % af rødderne er under 1 mm i tværsnit. Af granens samlede rodmængde ligger ca. 25 % og for fyrren ca. 11 % i det øverste lag humus, medens 25 % af granens derefter findes i det allerøverste mineraljordlag, men 60 % af fyrren findes i det samme mineraljordlag. For begge træarter viser det sig, at 80—90 % af rodnettet findes udbredt i de øverste 20 cm af jorden. Man må i denne forbindelse erindre, at humuslaget i de finske skove som regel er ret tyndt. Rodnettets længde i forhold til træmassen i det enkelte træ er udregnet til gennemsnitlig 17 km pr. m³ træmasse for middelstore træer.

*

Finansudvalget har tiltrådt, at der anvendes 185 000 kr. til tilplantning af den 700—800 tdr. land store nye klitplantage ved Hjørdemaal. Arbejdet er begyndt og ventes fuldført på 3—4 år.

*

Til 479 medlemmer har Løgstør plantningsforening uddelt 193 000 nåletræer og 126 000 løvtræer. Ved den fornylig afholdte generalforsamling udnævntes Karl Larsen, Sønderlade, til æresmedlem af bestyrelsen, og Jakob Jensen, Haubro, til æresmedlem af foreningen.

*

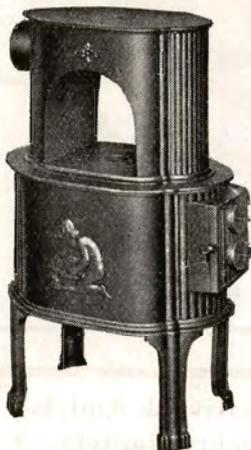
Lævirkningsforsøg.

På det flade forland i marsken ved Højer har civilingeniør Martin Jensen indledet nogle lævirkningsmålinger bag kunstige læskærme for at sammenholde disse målinger imod de teoretisk beregnede. På forlandet stryger vinden frit ind fra havet, således at der næsten ikke kan blive tale om uheldige påvirkninger fra uvedkommende forhold. Målingerne skal tjene til at undersøge, hvor stor en andel Jyllands læhegn kan have i, at det blæser mindre på østkysten end på vestkysten. Forsøgsarbejdet er en fortsættelse af det af hedeselskabet i sin tid i samarbejde med afdøde prof. Nøkkentved indledede, og hvorom der for en del år siden udsendtes nogle bemærkelsesværdige beretninger.

*

Hammerum herreds plantningsforening har holdt generalforsamling. Formanden, forstassistent Otto Christensen, der iøvrigt har været formand i 25 år, oplyste, at foreningen i det forløbne år havde uddelt 218 640 nåletræer og 103 326 løvtræer.

RIBE Brændeovne og Tørveovne Brændekaminer Brændekomfurer

Moderne emailerede
Rundtræk-Kaminer
i mange Typer og Størrelser.
Ovne & Komfurer.
Bygnings-Støbegods
RIO Radiatorer
Ribe Centralvarmekomfurer
Brochure sendes paa Forlangende

A/S RIBE JERNSTØBERI · RIBE
GRUNDLAGT 1848 · TELEFON: RIBE 261 (3 LINIER)

Børnelammelses- og ulykkesforsikring

Den gensidige
Landbo-Sygeforening
Vesterbrogade 15
København V.
Telef. 6659 - 5974

**Brunkul
Mergel
Kalk**

H. Theut

VIBORG · Tlf. 1560 · 1559

Handelsbanken i Viborg

Filial af Aktieselskabet
Kjøbenhavns Handelsbank

Kontortid: 9—15
Telefon 1500 (5 linier)

Kontor i Karup

Ellidshøj Kridt- & Kalkværk

af *C. M. Christiansen, Århus*

Telefon Ellidshøj 4 og Århus 7312

Fabrikation af jordbrugskalk samt foderkridtmel

Sæson 1950.

800 m³ savværkstømmer ønskes til købs. Enkelte læs har interesse. Mindste længde 1½ a 2 m. Kontant v. opmålingen.

Viborg Byes og Omegns Sparekasse

Telefon 1400 (3 lin.)

Sct. Mathiasgade 68
Kontortid: Kl. 9—15

Assentoft

Silofabrik

TELEFON 45

v/ B. Bjerre Jensen VOLK MØLLE ST.

Siloer og spirekasser sælges.

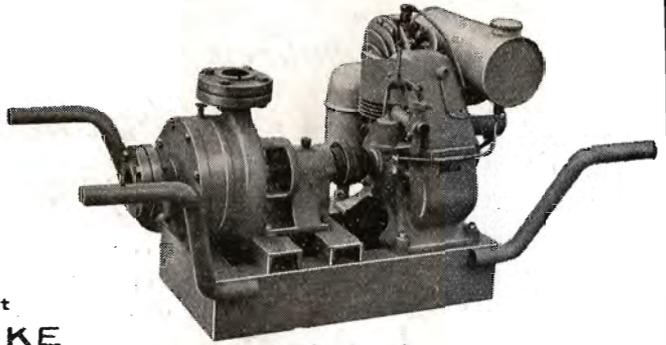
FORLANG
„ODIN“
ØL
FINESTE KVALITETER

AALBORG TAFTEL AKVAVIT.

**Afvandingspumper
 Entreprenørpumper
 Husvandpumper
 Pumper for gartnerler
 og ethvert andet
 formål**

Skriv efter tilbud og brochure

**Aktieselskabet
 DE SMITHSKE**

JERNSTØBERIER OG MASKINVÆRKSTEDER - Aalborg - Telf. 6696

Viborg Papir-Comp.

Papir & papirvarer en gros.
 Bogtrykkeri.
 Kontorforsyning.

Sct. Mathiasgade 31—33.
 Tlf. Viborg 802—803.

Aktieselskabet
**De danske
 Sukkerfabrikker**
 København

**Nordjydsk Andels-
 Fjerkræslagteri**
 RANDERS - Telf. 5053

*Producenternes
 eget slagteri*

Intet solidarisk ansvar
 Se efter vor notering i
 dagbladene hver mandag

**Viborg Andels-
 Svineslagteri**

vore udsalg bring. i erindring
 Telef. 137 og 779

**Funder
 Karosserifabrik**
 Telefon 12

Traktor-Førerhuse,
 Gummif vogne m. m.

**TIL ALLE SLAGS
 BYGNINGER**

**DANSK
 ETERNIT**

TAG- OG VÆGBEKLÆDNING

DANSK ETERNIT FABRIK A/S
 AALBORG
 SALGSKONTOR: OTTILIAVEJ 18
 KØBENHAVN VALBY
 TELEFON: CENTRAL 3785

Den sjællandske Bondestands Sparekasse
 Vestervoldgade 107 København V

82 Kontorsteder paa Sjælland

ALLE SPAREKASSEFORRETNINGER UDFØRES

**Skivehus
 Asfalt- og
 Tagpapfabrik**

Asfalt
 til imprægnering
 af cementrør

Dansk Brandforsikringsselskab

af 1904 - gensidigt selskab.
 Bygninger og løsøre.
 Virkefelt hele landet.

Hovedkontor: Banegaardsplads 4, Aarhus.

„VERMUMD“

**Det gensidige forsikringsselskab
 Dansk Plantageforsikringsforening**

tegner forsikring for genplantningsværdien for nåletræs-
 plantager overalt i Danmark. — Indskud een gang for alle
 1 kr. pr. ha. Årlig præmie pr. ha 30 øre, minimum 2 kr.
 Vedtægter og indmeldelsesblanketter ved henvendelse til

FORENINGENS KONTOR I VIBORG
 Telefon 1340

Sydvestjydske Teglværkers Salgskontor Ølgod

Telefon 58

Telefon 58

Petersværk Betonvare-Industri. Nørresundby. - Tlf. 1055 (2 lin.)

Alt i betonvarer efter D. S. 400.
Rensearlæget »Ringtanken« (Dansk patent nr. 59820).
Egne fremstillingsmetoder af højeste standard.

RØDE DRÆNRØR

føres altid på lager fra 2" til 8". — Tilbud til tjeneste.

A/S Gammelgaard Teglværk.
Telefon 187. Skive.

Stenvad Cementstøberi

Telf. 6 Stenvad
Arnold Westmark

Alle Δ mærkede rør føres
Altid leveringsdygtig

Skive Cementstøberi

KNUD ØSTERGAARD
Telefon 921

Normrør

med garantimærket Δ
Imprægnering
Brøndrør

RØDE DRÆNRØR TAGSTEN MURSTEN

=
Kählers Teglværk
Korsør

Krogsgades Cementstøberi

v/ J. C. Halvorsen & Sønner.
Kontor:
Dannebrogsgade 22, Århus.
Telefon 5019—5020.

Ny fabrik i Vejlbj.
Tlf. Riisskov 9319.

Alt i betonvarer D. S. 400.

RESENBRO CEMENTSTØBERI

v/ ingeniør C. G. Madsen
Telefon 34

Prima betonrør efter dansk
ingeniørforenings normer.

Mrk. Δ i alle gangbare di-
mensioner fra 10—60 cm så-
vel med som uden muffe.
FORLANG TILBUD

Bjerringbro Cementvarefabrik

ved Th. Petersen
Telf. 111, Bjerringbro

ALLE

Δ MÆRKEDE RØR

Imprægnerede
og uimprægnerede

Stort lager
Altid leveringsdygtig

RANDERS MØRTELVÆRK OG BETONRØRSFABRIK

v/ Marius Ødum
Kistrup p.. Randers
Tlf. 400 Randers fri not.

Kun Δ -mærkede varer
føres. - Største lager.
Bedste kvaliteter.
Forlang tilbud.

Teglværkernes Salgskontor

Esbjerg
Telef. 265—546

DRÆNRØR

2"—15"
Mursten . Tagsten

Midtjydske Betonvarefabrikker

Fabrik & lager — Telf. Herning 476
Herning & Lind. Telf. Lind 45
Lager af Δ mrk. betonvarer

HØJSLEV TEGLVÆRKER A/S

Prima, røde drænrør
i størrelse fra 2 til 15 tommer Tlf. Højslev 3
Indhent tilbud

Midtjydske Teglværkers Salgskontor

Telefon Skive 1030

S. m. b. A.

Telefon Viborg 1330

Alle størrelser i drænrør leveres

SKOVFRØKONTORET

JOHANNES RAHN & SØN NORMASVEJ 21 · KØBENHAVN-VALBY · TELF. VALBY 2

Leverer alle Arter Skovfrø efter forudgaaende Undersøgelse ved Statsfrøkontrollen i København samt med nøje Angivelse af Proveniens. — Prislister sendes paa Forlangende.

FRØKONTORET

(for undersøgt markfrø)

— Grundlagt 1887 —

KOLDING

Telefon 43

A/S Skive Markfrøkontor

Grundlagt 1896

Telefon 94 Skive

FRØAVL · FRØHANDEL

PALUDANS

PLANTESKOLE

· · KLARSKOV · ·

130 tdr. land

*Skovplanter,
hæk- og hegnsplanter,
allétræer*

Forlang prislister

TELEFON KLARSKOV NR. 9

Brostrøms

Planteskole

VIBORG

ved C. Nielsen

Telefon 42

leverer alle

planter for have,
mark og skov

*Haardføre og veldrevne
arter for ethvert formaal*

Hulkjærhus Planteskole

RØDKJÆRSBRO

Telefon Ans 25

*Planter til skove,
læhegn og have!*

Herning Hede- & Discontobank

10-12¹/₂, 2¹/₂-5

Telefon 5 · 273 · 720

Sophus Børendsen A/S

V. Farimagsgade 41 · København V.

Kannikkegade 18 · Aarhus

ALT I ENTREPRENØRMATERIEL

Leverandør til Hedeselskabet

Varde Bank

Esbjerg afdeling

Kongensgade 62
og fiskerihavnen

Fræsning

af eng og mose samt pløjning
og grubning af planteriller
udføres med nye maskiner.

Vagn Jensen,
Vesterlund.

Telefon Vester 31 u.

Randers Planteskole

v. Petri Petersen

Telefon 423

Alt i haardføre
og veludviklede planter
til have, mark og skov

Frøavlscentret

HUNSBALLE

Holstebro · Tlf. 353

Frøavl og frøhandel

Rødkjærsbro Cementvarefabrik

ved I. T. BIRK · · · · · Telef. Rødkjærsbro 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres.

FORLANG TILBUD

Trifoliums Frø

giver stor Høst.

Anvend kun

ORIGINALE

RIMAS RESERVEDELE

til briketpressere, formbrændselspressere,
formtørvspressere og ælteværker.

RINGSTED JERNSTØBERI & MASKINFABRIK A/S

Alt i cementvarer,

rør i alle gængse størrelser efter ingeniørf. normer.

Tjæreborg cementstøberi.

Hurtig levering. Telefon 21. Reel betjening.

Nivaagaard Teglværk

Nivaa telefon nr. 9

DRÆNRØR . MURSTEN . TAGSTEN

HAMMERUM HERREDS

Spare- og Laanekasse

Herning - Telf. 10 . 314

Østergade 8

Kontortid: 10-12,30 og 14,30-17

Dansk Landbrugs- og Handelslaboratorium

ved R. KROGH

ODENSE

Telefon 1731 . 2 lin.

Røde drænrør 2"-12"

- Fredenshøj
- Teglværk

Aabenraa . Telefon 2127

Vestjysk Trælasthandel

Varde

Betonvarefabrik

H. Kunøe og Aage Pedersen

Varde . Tlf. 519 - 520

Landbrugsrør

(drænrør)

efter Ingf. normer.

FORLANG TILBUD

Røde — 2" — 12" — Drænrør.

Forlang tilbud.

Akts. Frederiksholms Tegl- & Kalkværker.
Rosenørnsallé 18. — København V. — Central 282.

Kjellerup Betonvarefabrik

ved I. T. BIRK . Telefon 45 Kjellerup
Efter kl. 17: Rødkjærsbro telefon 14

Fører kun Δ mærkede varer.

Alle arter betonvarer til afvanding og kloak føres.

Forlang tilbud

STRYG elektrisk . . .

A/s Fiskbæk Briketfabrik

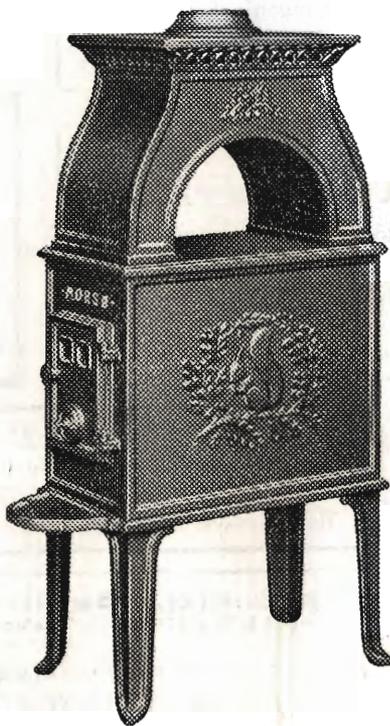
Herborg 12

SPRIT
til teknisk Anvendelse.

Morsø Støbeegods

AKTIESELSKABET
N.A. Christensen & Co.
KØB HOFLEVERANDØR
NYKØBING MORS

Redaktionsudvalg: Afdelingsleder, civilingeniør J. Parbo (formand),
afdelingsleder, skovridder B. Steenstrup og botaniker N. C. Nielsen.

Redaktør: Har. Skodshøj.

Carlo Mortensens Bogtrykkeri. Viborg